

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

(גיליון 30 - שנת תשפ"ב גיליון "קדושים" - כט' ניסן תשפ"ב, 30 לאפריל 2022)

לע"נ אמו"ר ר' יוסף - חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

"נקודה טובה" לפרשת "קדושים" - "קדושים תהיו"

השבת נקרא את פרשת קדושים, הפותחת בציווי ובתביעה: **"קדושים תהיו"** (ויקרא יט, ב).

מהי משמעותו של הציווי הזה, שנאמר **לכולנו** – לכל העדה, ללא הבדל מעמד, גיל או מיגדר?!

רש"י קורא את הציווי הזה כהמשכו של הפרק הקודם שעסק באיסורים שבינו לבינה (האיסור לשאת קרובות משפחה וכדומה) ולכן הוא מבאר את הציווי **כדרישה כללית להתרחק מן העבירה**.

הרמב"ן מבאר את הציווי בהקשר רחב יותר, כדרישה לאיפוק - אל תגזימו. **תתרחקו גם מן הדברים המותרים לנו**. אל תהיו גרגרנים וזללנים, אפילו בסעודה כשרה. ואל תהיו אלכוהוליסטים, גם אם היין כשר למהדרין. אל תהיו "נבל ברשות התורה". גם בתוך התחום ה"מותר", יש דברים שאינם ראויים.

אולם במבט רחב יותר נראה, כי סידרת המצוות הבאות אחרי הציווי הזה של **"קדושים תהיו"** (בפרק יט), מציינת לנו תחום רחב וחדש של **"קדושה"** (מוסריות). לא רק **מה לא לעשות**, אלא גם **מה כן לעשות!**

"קדוש" פירושו נבדל. ולכן ניתן להבין את הציווי של **"קדושים תהיו"**, במשמעות של "תשמרו על האומץ להיות שונים" מן הסביבה. שונים בגישה, בערכים, ובהתנהגות. שונים מן הסביבה של "אני - מה יוצא לי מזה" ומן הסביבה של הנהנתנות והאגואיזם.

להיות קדוש פירושו (כמפורט בסדרת המצוות הבאות לאחר הציווי "קדושים תהיו") לאהוב את הרע ולאהוב את הגר. פירושו לא לגנוב, לא לשקר ולא לרמות אחרים. פירושו לא לעמוד על הדם, לא לחבוק ידיים כשחיי אדם בסכנה. פירושו לא לקלל חירש ולא לתת מכשול לפני עיוור, כלומר לא להעליב אחרים או להרוויח מחולשתם (של האנשים בכלל ושל החלשים בחברה בפרט) אפילו אם הם כלל אינם מודעים לכך, כי אלוקים תמיד יודע.

להיות קדוש פירושו לא לזרוע את השדה כלאיים ולא ללבוש שעטנז - או כפי שהיינו מנסחים זאת היום, לכבד את שלמותה של הסביבה. פירושו להיות ישר בעסקים, לעשות צדק, להתייחס למועסקים כיאות, ולחלוק עם אחרים את ברכותיך (בימים ההם: חלקים מן היבול). להיות קדוש פירושו לא לשנוא אנשים, לא לנקום ולא לנטור. אם מישהו עשה לכם רע, אל תשנאו אותו. הוכיחו אותו על מעשיו. תנו לו להבין מה עשה ואיך פגע בכם, תנו לו הזדמנות להתנצל ולתקן, ואז סלחו לו (מתוך מאמרו של הרב יונתן זקס).

אולם האמת היא שאנחנו לא עוצרים רק כאן, ברשימת המצוות הזאת. המשמעות המעשית והרחבה של הציווי הזה, היא דרישה לשלמות אנושית ומוסרית. להיות מוכן ומזומן לכל מעשה טוב ולהתרחק מכל מעשה רע. ולשם כך על האדם לשלוט בכוחותיו ובכשרונותיו ולדעת להתמודד עם התאוות/גירוים/נטיות, המושכים אותו לכיוונים אחרים.

”נקודה טובה” – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

השליטה העצמית היא אומנות שנמסרה רק לאדם – בחיר הברואים, בעל הבחירה החופשית. והיא נקנית לאדם, רק מתוך ההרגל. עלינו לאמן את כוח הרצון שלנו, לשלוט בנטיות הלב (הרש”ר הירש).

בשעה שעם ישראל היה בגלות והצליח לממש את המוסר התנ”כי של אלוקי ישראל בחיי הפרט והקהילה בלבד, ”זלגו” הרעיונות המוסר התנ”כי (השאיפה ”לעשות טוב” ולשלמות מוסרית עליה דיברנו) אל הפוליטיקה האמריקאית דרך הנצרות. וכך אנו מוצאים את התנ”ך כ”מודל” וכמקור מוביל בנאומיהם ובתפיסת עולמם של אישים חשובים בפוליטיקה האמריקאית בתחומי כבוד האדם וחירותו, המאבק בעבדות, זכויות האזרח, הברית עם האל ועוד.

חציית המייפלואאר את האוקיאנוס האטלנטי בדרך לאמריקה (1620), נתפסה בעיני המתישבים הראשונים כמעין יציאת מצרים וקריעת ים סוף ועל ”פעמון החירות” בפילדלפיה (1753) נחקק הפסוק: ”וקראתם דרור בארץ לכל יושביה” (ויקרא כה, י).

בשנת 1642 כתב ויליאם ברדפורד, מושלה של המושבה פלימות, במכתב למושל מושבת המפרץ, כי ”תורת משה היא קו מנחה נצחי ובלתי משתנה למושבה”. ואכן, החוקות של מושבת מפרץ מאסאצ'וסטס ושל פלימות וקונטיקאט התבססו על התנ”ך, והחוקה של ניו-הייבן, שנוסדה בשנת 1638, מכילה ציטוטים רבים מן התנ”ך.

ובשנת 1775, עם תחילת המהפכה האמריקנית, פנה סמואל לאנגדון, נשיאה של אוניברסיטת הארווארד, בקריאה לקונגרס של מושבת המפרץ, שיאמרו להם את חוקי ישראל האזרחיים כדוגמה ומופת, שעל פיהם אפשר לבנות מערכת משפטית מודרנית (מתוך מאמרו של ד”ר עודד ניב).

וכך, מתוך תפיסה מוסרית זו של ”לעשות טוב” שמקורה בתנ”ך, הגיעה ארה”ב להיות המנהיגה של העולם החופשי – הדמוקרטי.

”קדשים תהיו”.

מברכת שבת שלום

שלום רב

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון ”נקודה טובה”: http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ”ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**

מאמרו של ד”ר עודד ניב:

<https://www.ruvik.co.il/%D7%91%D7%9E%D7%AA-%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%97/2018/%D7%A0%D7%99%D7%91-%D7%A2%D7%9C-%D7%A2%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%AA-%D7%91%D7%90%D7%9E%D7%A8%D7%99%D7%A7%D7%94.aspx>